

aquesta és la grafia que s'ha preferit després i adoptat el *DFa*, i *AlcM*, que no el localitza i en dóna algun ex. en escriptors centrals recents;⁵ el parlar viu d'aquella terra no permet decidir si és *vag-* o *bag-* o *beg-*: la raó que ha decidit a aquella grafia és l'aparent relació amb *vagar* 'estar en vaga', però no és gens segur que sigui encertada, perquè *-arro* és en general (si no sempre) un sufix postnominal i normalment afegit a primitius de sentit concret, no a verbs ni a abstractes, i en català no hi ha mots com el cast. *un vago*: els mots en *-arro* o són antics o bé són derivats pejoratius o augmentatius d'un substantiu de sentit semblant;⁶ el que és segur, és que *-arro* i *-ot* són sufixos de paper paral·lel, de valor quasi igual, i que tampoc no s'aparta gaire del d'ONE (no tant el que aquest té en el català més corrent, com el del cast. *-ón* i de certes altres formes cat. i romàniques).

És natural, doncs, tendir a creure que *beg-ot*, *beg-on* (*poqon*) i *beg-arro* (escrit *vagarro*) siguin formacions paral·leles i del mateix origen. Per més que no ho puguem assegurar. I realment, si no en català hi ha almenys unes formes occitanes, evidentment germanes de *vagarro*, que comproven amb llur vocalisme, molt més pròxim al de *begot* i amb llur *b-* inicial, que no es tracta d'un derivat de *vagar*: el *TdF* dóna *bigar* «taon, grosse mouche», usat per la felibressa doucauloun (que era de Cavaillon (Vauclusa), territori on *v-*sona labiodental) i per Gautier (que suposa el poeta tolosà del S. XVII); Mistral afegeix «dans les Cévennes», «frelon en Limousin», «cousin en Rouergue», i fins un *bijar* (que no deu estar ben qualificat de gascó per Mistral, vista la *-j*).⁷ Hi ha encara un llem. *burgau* que el *TdF* dóna com a variant de *bigar*, i al qual correspon *burgot*, «frelon» en Rabelais, que hom mira com a manlleu del poitevin (cf. Sainéan, *La Langue de Rabelais* II, 271, 337-40; Plattard, *F. Rabelais*, p. 51), i que deu correspondre al lld. *bigal* (var. de *bigar* en el *TdF*) si bé amb *-r-* per contaminació de *bourdon*. Observem, d'altra banda, que aquestes formacions en *-ARR-* i anàlogues són precisament molt freqüents pertot com a noms de bestioles i animals: cast. *tabarro* 'tàvec', *abejorro*, cat. *llobarro*, it. *ramarro* 'llangardaix', ll. *viverra* 'fagina', oc. *gimmerre* espècie de mul, cast. *becerro*, ibero-pirinec ISARR- 'cabrirol' (d'on *isard* i l'arag. *sarrio*), etc.; i si no podem estar segurs que l'it. *bizzarro* 'geniüt', cat. *batzèrria*, fr. *bigarré*, i el seu grup, parteixen de tal base animal, tampoc no podem descartar aquestes possibilitats, que han estat indicades per d'altres (cf. Sainéan, *ZRPh.* xxx, 566, 558; *Sources Indig.* I, 117, i veg. més informació relativa a aquestes qüestions en els articles *BIZARRO* i *ABIGARRADO* del DCEC).

b) Spitzer, rebutjant la idea d'*AlcM* que *abegot* en el sentit de 'ràim petit i que no ha arribat a madurar bé' vingui del ll. *APEX*, *-ICIS*, 'punta', suposa (*Litbl.* XLIX, 33) que és una aplicació metafòrica d'*abegot* 'zàngano'. Ja des del punt de vista del significat, la de Spitzer és una idea més natural: el 'ràim que no ha madurat bé' es compara naturalment amb l'abella inútil, però no és la punta de res. Un derivat despec-

tiu en *-ot* es pot formar sobre un mot català, però no sobre un mot llatí que no ha passat al català ni al romànic pre-català, i que si hi hagués passat hi terminaria en *-tz* i per tant no s'hauria format en *-egot*, sinó en *-e(z)ot*.⁸ Tot indica, doncs, que Spitzer està en terreny ferm i que *abegot* 'ràimet' és el mateix que *abegot* 'zàngano' fonamentalment.

Reparem, d'altra banda, que hi ha un mot parònim que és fàcil que tingués més o menys influència en el nostre: ross. *àbecs* 'boll, pellofa que cobreix els grans de blat', car aquí sí que són subproductes agrícoles tots dos i l'un i altre de poc o gens de valor; però aquest és un mot només local i modern, i més propi del Llenguadoc, on s'estén des de l'Arieja SO. (Rohlf, *Le Gc.*, § 339) fins al Tarn, i des de l'Aude fins al Lot-e-Garona i centre de Gascunya (*ALF* 1452; *AThomas Rom.*, xxxviii, 148, xl 105; *FEW* I, 26a): allí té, però, la forma *àbes*, *àbetz*, en què ja l'usà cap a l'any 1600 el poeta tolosà Goudouli; aquest sí que correspon amb correcta evolució fonètica al ll. *APICES* 'puntes', i en aquest cas sí que és bona semàntica⁹ perquè el boll és com l'aresta del blat;¹⁰ en realitat, però, *àbecs* sona *àbets* en la pronúncia rossellonesa i així s'hauria hagut d'escriure, car no és mot pròpiament català (on *APICEM* hauria dat **àbeu*); de tota manera aquest important mot llenguadocià, i més o menys català, degué tenir poca o molta influència sobre el mot pròpiament català *begots* o *abegots* 'ràimets fallats', pròpiament 'zànganos'. Ara bé, la forma verament antiga d'aquest mot, ¿començava per *a-* o per *b-*?

El cas és que a l'Edat Mitjana solament se'n coneixen formes sense la *a-*; repetidament en les Ordinacions de Valls, on s'imposen penes a «qui gos metre *bagots* ni venema podrida en les portadores», ja en l'any 1299, i es mana que «nuyla persona gos *bagotar* per les vinyes», a. 1314 (*BABL* XII, 202, 205); si aquest verb s'usava per a 'espigolar ràimets per les vinyes'¹¹ també pogué emprar-se, amb lleu variant, en el sentit translàtic de 'quedar-se algun peixet escadusser i deseparat, enmig d'una massa de pesca': «dirà Nostre Senyor: —Has pres algun peix? — Dirà aquest: —No, sinó que *bagotejava* los altres», en un Sermó de St. Vicent Ferrer (*BSCC* 1922, p. 124).— I també hem de constatar que, amb aquest sentit, coexisteixen, amb la forma en *-ot*, unes variants en *-ó*, que precisament són pròpies de les comarques més retirades i de llenguatge més conservador: a Cubells, poble vell i tradicionalista entre la Noguera i el Segre mitjà, recollia *DAG.* *bagó* 'gra de ràim' («he menjat un ràim *bagó* a *bagó*») i a la Vall de Barravés diuen *el baó* per 'un gra de ràim' (contestant a la pregunta que a Benasc i Viella responien amb *gran* o *grano*), *BDC* VI, 27. Ara bé, si podem fer cas d'una dada de Mn. Griera, amb aquesta forma en *-on'* el mot s'usaria com a nom de l'insecte a Sant Hilari Sacalm: «*bagó*, borinot», *BDLC* VII, 145.

c) I això ens condueix a la forma mossàrab. *PAIc.* (1505) tradueix a l'àrab granadí —ple de mots mossàrabs—, *abejón*, *avispon* per *babón* (collectiu d'on